pagini bucovinene

ANUL VI nr. 6 (66)

IUNIE 1987

EDITATE ÎN COLABORARE CU COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA

autograf PROFIRA SADOVEANU

Cetatea copilăriei

Cînd, prin 1928, îndată după sfîrșitul anului universitar ieșean, profesorul Petre Andrei, la ultimul său seminar de Sociologie, ne-a spus c-ar vrea să facă o excursie cu noi și ne-a întrebat ce sugestii avem, eu am răspuns imediat :

— Ce-ar fi să mergem la Fălticeni ?

— A, da ! La Fălticeni, Baia lui Ștefan cel Mare, Mălini, Rîșca... Locuri istorice... Ideea e bună, a zis cu zîmbetu-i blajin dragul nostru dascăl și prieten, pe cînd ochii lui albaștri scrutau încețoșate depărtări.

Și iată-ne la Fălticeni, unde profesorul Virgil Tempeanu — pe-atunci prefect al județului —, Artur Gorovei și alți cîțiva intelectuali ai tîrgului ne așteptau la gară, cu mașini, ca să ne ducă la banchetul pregătit în cinstea noastră, — banchet care-a purces c-un mic discurs ce începea astfel : „Domnișoara Sadoveanu, îmboldită de amintiri....".

Și-așa era. Se împlineau zece ani de cînd părăsisem „livada liniștii", lăsînd scrînciobul copilăriei scos din pămînt și răsturnat în zăpadă cu picioarele-n sus și casa goală și pustie, în care glasurile aveau multiple ecouri. Astfel, nu-i de mirare că, după o noapte petrecută la gazda noastră, doamna Gutter, care ne primise cu brațele deschise pe mine și pe nedespărțita mea prietină și colegă de Facultate, Valeria Mitru — ce-avea să devie mai tîrziu a doua soție a tatălui meu, — ne-am sculat disdedimineață și am pornit în sus, pe strada Rădășenilor. Ca să vă spun că eram emoționată e cu mult prea puțin. Nu mai călcam caldarîmul vechi ce urca în piept pe lîngă case cunoscute, călcam pe inima mea, ce bătea ca un clopot. Cînd am ajuns sus, de unde începea gardul grădinii noastre, plîngeam în hohote. Iată și poarta înaltă cu hulubărie, iată și casa cu acoperiș de tablă roșie, pe care o priveam printre scîndurile gardului. Iată și teii înalți de pe aleea de la intrare, fîntîna cu ciutură, mesteacănul înalt și subțiratic, iată livada cu copacii prieteni, pe care îmi venea să-i strig pe nume. Am dat ocol proprietății, ca un hoț ce se pregătește să dea o lovitură, dar n-am avut curajul să intru. Poate că așteptam o încurajare, un semn ; dar, cetatea copilăriei parcă nu mă vedea ori nu voia să mai știe de mine. Tăcerea se întindea peste toate cîte fuseseră odată ale mele. Nu se auzeau țipete de copii ce bat mingea pe cîmpușorul din dreapta casei... Nu răsuna nici glasul puternic al tatii, nici rîsul atît de vesel și tineresc — ușor behăit — al domnului Gorovei... Nu se juca popic și domnu' Topîrceanu nu rostea apăsat amicului său, Mihai Codreanu cu care venise de la Iași să ne viziteze : „V-am bătut ! V-am sfărîmat! Eu și cu duduia Didica v-am bătut !...". Nu s-auzeau nici albinele zumzuind, nu cîntau nici păsărelele sărind din crengi în crengi, nu s-auzeau vaca mugind, nici curcanul scuturîndu-și mărgelele într-un rîs scurt și hurducat... Ciutura fîntînii nu scobora zgomotos, spre afunduri, glasul Bunicii mele nu se ridica înalt și amarnic, dînd porunci ce clătinau parcă întreaga proprietate...

Cetatea pe care o priveam prin ochii înstrăinați ai gardului părea moartă. Am căzut în genunchi, în mijlocul drumului, ș-am cules o piatră de pe jos dar nu o piatră lustruită, în culori tandre, ca acele pe care le aveam în tăvi, pe rafturile bibliotecii de-acasă, ci o piatră simplă de rîu, cenușie, aspră și colțuroasă. Am pus-o în geantă, pătată de lacrimi și am plecat.

De-atunci sînt 49 de ani. De trecut am mai trecut pe la cetatea copilăriei și am și intrat. Prin august 1961, cu tatăl meu, care-și lua rămas bun pe totdeauna de la „livada liniștii". Gardul se stricase, poarta înaltă nu mai exista, teii — mai puțini la număr — erau ciuntiți de coroana lor măreață. Prin livadă era cărare ca pe-o toloacă, pe unde se trecea de-a dreptul pe șanț. Casa era și ea sortită să dispară încetul cu încetul. Dar oameni buni au scos-o din starea ei de degradare lentă. S-a îngrădit grădina. S-a reparat tot ce era de reparat și curînd se va putea trece nestingherit prin poarta acum iar înaltă și cu hulubărie, pe aleea de tei și intra în casa ce-a primit și primește mereu zestre.

Da. Casa a întinerit și întinerește mereu... numai eu am îmbătrînit.

Profira Sadoveanu

UNIVERSUL CANDORII

Există în iunie două sărbători de suflet care-i marchează începutul și sfîrșitul, îmbrățișîndu-se, prin semnificații, peste durata întreagă a lui cireșar : „Ziua copilului" și „Ziua învățătorului". Doi termeni esențiali ai ecuației devenirii acestei lumi — a lumii noastre în care tînăra generație și școala configurează zone de existență și activitate umană de maxim interes social — devin, astfel, repere importante pe aceeași traiectorie afectivă. Așezarea lor în calendar dobîndește valoarea simbolică, mărginind timpul unei luni generoase și dezmărginind fiecăruia dintre noi gînduri luminoase, sentimente calde.

Acordînd cinstirea cuvenită celei de-a doua sărbători, oamenilor care se dăruiesc muncii didactice, educației și instruirii acelora ce reprezintă viitorul, după însuși modelul așa numitei „revoluții coperniciene" produse într-o anumită etapă în pedagogia modernă (cea care a adus în centrul atenției, în locul profesorului, elevul), vom acorda prioritate, în aceste rînduri, copilului...

....Puritate, gingășie, candoare, ingenuitate — sînt atributele la care apelăm în primul rînd cînd evocăm universul mirific al celor mici. „Argumentele" cu care această vîrstă ne cucerește sînt însă — știm și simțim cu toții — mult mai numeroase : zîmbetul fermecător, apt să ne descrețească fruntea oricît de împovărată de griji ; fragilitatea ce ne inspiră gestul ocrotitor și atitudinea delicată; neastîmpărul și zburdălnicia care amintesc înțelesurile dinamismului; intensitatea trăirii bucuriei și a micilor-mari „drame" ale jocului ; curiozitatea nepotolită, exprimată în nesfîrșitul șir al „de ce ?"-urilor și al altor întrebări în fața cărora nu de puține ori ne pomenim (chiar dacă nu mărturisim întotdeauna) depășiți, dezorientați, derutați ; spontaneitatea gesturilor și reacțiilor iscate de o imaginație în necontenită revărsare ; profunzimea atașamentului față de „personajele" (cu sau fără viață) din lumea preocupărilor infantile, ridicat pînă la rangul de responsabilitate, atunci cînd, de pildă, se socotesc, asemenea Micului Print, răspunzători pentru soarta unei flori...

„Viața este o flacăra ce se stinge întotdeauna, dar recapătă scînteie de cîte ori se naste un copil" (B. Shaw). Din această „scînteie" se împlinește miracolul ființei ce urcă — mereu în uimire și încîntare — treptele inteligenței. Evoluția ei se desfășoară ca o continuă explorare a lumii înconjurătoare, ca dezlegare de taine, ca deprindere a științei de a fi. Este greu de spus ce e mai fascinant pe traseul parcurs către vîrsta care urmează copilăriei. Risipa de fantezie ce înfrumusețează jocurile ? Interesul și dragostea pentru vietățile din jur ? Dorința de a înțelege și chiar de a descoperi adevăruri ale realității imediate ? Antrenamentul intelectual susținut, mai întîi, în condițiile mișcării firești în ambianța stimulatoare a existenței zilnice și, apoi, sistematic în anii de scoală ? Oprindu-ne la acest din urmă aspect, fără a-i uita pe copiii capabili de performanțe, să recunoastem marile disponibilități ale tuturor celor ce alcătuiesc generația în formare. Ele se învederează mai ales astăzi, cînd „ofertele" și solicitările mediului (de la cel familial, la cel al străzii sau acela cu care „contactul" este mijlocit de televiziune) le pun în evidență și în valoare receptivitatea, capacitatea de orientare și de răspuns adecvat, de stabilire chiar a unor raporturi de acțiune și interacțiune etc. Școala, prin oamenii ei și mijloacele (tehnologiile) de învățămînt utilizate, le conturează și potențează aptitudinile, îi călăuzește, după principii științifice, pe căile cunoașterii, le modelează personalitatea. Important este să le mențină și să le cultive intensa curiozitate, orientînd-o treptat spre obiective ale investigației folositoare, să le stimuleze interesul de a ști și creativitatea, să-i facă apți de a formula opinii și de a se autoînnoi permanent. Vedem, de altfel, adeseori copii captivați în aceeași măsură de matematică și electronică, precum de basme sau povestiri științifico-fantastice ; în stare să-ți explice fenomene complicate și să te pună în gardă că acumulările (și reminiscențele) de pe vremea propriei școlarități au ajuns un bagaj derizoriu ; să vehiculeze dezinvolt teorii sau ipoteze reținute din lecturi, către care i-a condus voința de a progresa în ritmurile pe care le simt a fi ale epocii. Să exclamăm, în asemenea cazuri, împreună cu Molière : „Ah, nu mai există copii !" ? Evident, ei rămîn în orizontul aceleiași vîrste, însă al unei copilării cu un conținut spiritual ce a cunoscut mutații. In mod necesar și, în general, cu efecte pozitive marcat de elemente ale științei și tehnicii, acest conținut înglobează — trebuie să înglobeze ! — aportul artei, pentru împlinirea profilului umanist, sub o asemenea înrîurire mintea însăși dobîndind sensibilitate, mobilitate, o „deschidere" mai amplă.

Toți copiii sînt frumoși, se spune pe bună dreptate. Afirmația dă expresie unui adevăr al inimii, dar și al conștiinței ce-și vrea copilăria o permanență sufletească. „Ea e singurul bine, izvorul a toate, prin tot anotimpul, / prin toți anii, sub toate punctele cardinale". Adaugă, apoi Poetul — și nu ne putem reține de a transcrie versuri mai emoționante decît tot ceea ce s-a mai spus memorabil despre această vîrstă : „Copilăria mea e aici și astăzi. / Și dac-aș sări peste poarta toamnei / la care-am ajuns, copilăria aș sălta-o cu mine...". Păstrîndu-ne posesori ai virtuților acelui „izvor a toate", trăind bucuria întoarcerii, prin nostalgice amintiri, în ținutul pierdut o dată cu „cîștigul" de ani, cuprinzînd mereu cu primăvara gîndului și faptei pe toți copiii, să nu uităm marile răspunderi pe care le avem față de ei. „Omenirea datorează copilului tot ce-i poate dărui mai bun" — se apreciază într-un important document adoptat la O.N.U. în 1960. Iar acest „tot" începe, fără îndoială, cu PACEA...

Ion NEDELEA

Desen de Ion CARP FLUERICI

Irepetabilul cintec

Coboară o dimineață peste noi
nesfîrșit de calmă
și ne despovărează
umerii
cu cîntecul irepetabil
al copilăriei
Clopotul de somn al verii
primenește sunetul
ierbii înfiorîndu-se
Ascultăm uimiți
cum glasul copiilor
se transformă într-un bulgăre de aur
la porțile visului
Coboară o dimineață peste noi
și ne înluminează ochii
și ne tulbură sufletele
asemeni mărului călător
din grădina copilăriei

Ion COZMEI

INEDIT

SIMION FLOREA MARIAN

JOCURILE COPIILOR

„JUNEȚEA LA ROMÂNI". lucrare neterminată și, dealtfel, inedită[1] a lui Simion Florea Marian ar fi putut avea șanse de a rivaliza cu celelalte monografii tematice ale etnografului — dacă ar fi fost completată, sistematizată, finisată cu aceeași claritate a rostirii și orînduirii materialului întîlnită în „Nașterea", „Nunta", „Inmormîntarea la români", în „Ornitologia" și „Insectele" lui Marian.

Cele 17 capitole care structurează lucrarea (începută o dată cu ultimul pătrar al veacului trecut și continuată în primii ani ai secolului nostru) sînt parțial cristalizate, ele stînd (alături de alte inedite) și ca mărturie a vastului „șantier" de lucru al folcloristului academician, de la a cărui naștere se împlinesc anul acesta 140 de ani.

„Schimbarea dinților". „Bortirea urechilor", „Jocurile copiilor, „Jucăriile copiilor", „Scăldatul", „Depărtarea ploii", „Portul tineretului", iată tot atîtea titluri de capitole pe care, parcurgîndu-le, cititorul întrezărește nasul pistruiat și genunchii zdreliți ai copilului din alt veac, sărind — la fel ca „fîrtatul" său din Humulești — pe prundul unei ape și rostind magicul „Auraș, păcuraș"...

Capitolul „Jocurile copiilor", din care am selectat fragmentele de mai jos, puse de acord cu normele ortografice și de punctuație actuale, pare a fi dintre cele mai voluminoase, chiar dacă nu și cel mai sistematizat ; lăsăm cititorului de orice vîrstă plăcerea de a pune față în față, ca într-un joc de oglinzi paralele, textul lui Marian și propria sa copilărie, pentru ca prin reverberații continue acestea să se îmbogățească reciproc în spațiul fertil al amintirii și al căutării.

Brândușa STEICIUC

Învățînd copiii a vorbi și putînd deja îmbla se dau la felurite jucării cu care își petrec timpul. În cele dintîi jucării imitează lucruri ce văd că le fac alții, se-nțelege deci că în prima linie ceea ce fac părinții.

Copilele fac **păpuși** prin care reprezintă scene din viața practică, mai ales femeiască. Cînd se adună copilele la un loc cu păpușile lor, atunci e foarte interesant. Vin mai multe păpuși în vizită laolaltă, păpuși duse de stăpînele lor vorbind acestea pentru dînsele : astfel înfățoșează ele diferite petreceri, clăci, cumătrii, moartea cuiva, praznice, nunți etc., etc. la care se vorbește, se cîntă, se joacă, fiecare copilă schimbîndu-și glasul, socotind că așa înfățoșază mai bine păpușa sa. În scurt, tot ce poate proveni în viața de toate zilele afli reprezentat de dînsele, încît afli cea mai mare plăcere a le privi dacă poți de undeva din apro-

(continuare în pag. IV)

A PRIVI

AȘA ÎI ȘTIU

Undeva în București, pe o străduță cu nume de împărat bizantin, într-o casă retrasă în curte și înconjurată cu liliac trandafiri și viță de vie, trudesc de dimineață pînă seara doi oameni minunați, doi artiști pasionați de istoria trecută și prezentă a patriei, doi creatori de frumos într-o nebănuit de largă paletă de genuri artistice. De la interpretări încîntătoare ale unor bijuterii din vechime, la exemplare desăvîrșite ilustrînd istoria costumului; de la vitralii, icoane și basoreliefuri la excelente copii după metope de columnă; de la variante interesante ale unor lucrări din arta egipteană, greacă și romană, la busturi, medalioane și monumente ecvestre ale unor voevozi care au străluminat istoria neamului. Alături și printre acestea, într-o firească neorînduială, o tot atît de diversă gamă de materiale : lemn, piatră, ipsos, lut, rășini sintetice, metale, scule, mașini electrice, instrumente de măsurat, toate reprezentînd universul domestic și de creație al artiștilor ce locuiesc casa înconjurată de liliac, trandafiri și viță de vie de pe străduța cu nume de împărat bizantin.

I-am cunoscut cu mai bine de zece ani în urmă, cînd au venit la Suceava, aduși de artistul emerit Iftimie Bîrleanu, recomandîndu-i ca pe cei mai buni într-o altă dificilă îndeletnicire aristică : ridicarea de la stadiul de machetă la mărimea naturală a monumentului ecvestru „Ștefan cel Mare". Ne-am uimit atunci de cele peste zece meserii în care se descurcau cu dezinvoltura unor maeștri din vechime. Poate de aceea, și atunci și astăzi, mulți suceveni îi confundă sau îi consideră coautori ai marelui monument ce domină orașul.

Că s-au legat cu tot sufletul de meleagurile sucevene o demonstrează dragostea cu care au dăruit spațiului bucovinean medalionul de la mormîntul lui Ștefan cel Mare de la Putna, trofeul Concursului de pictură și grafică „Voronețiana", bustul voevodului Petru Rareș de la Vatra Moldoviței, bustul lui Emil Bodnaraș de la Iaslovăț, copii de pe columna lui Traian și statueta ecvestră „Mihai Viteazul", scena intitulată „Sala tronului", din Muzeul Județean de Istorie Suceava, cuprinzînd șaisprezece personagii, în frunte cu Ștefan cel Mare.

Am răsfoit cîndva arhiva lor sentimentală, căutînd altceva decît aspra muncă de zi cu zi. Schițe, desene, studii, fotografii și, printre ele, obositor de multe pagini de calcule. Da, calcule în metri, în kilograme, în lei și iar desene, schițe, fotografii reprezentînd lucrări de sculptură sau ilustrări muzeistice din București, Alba-Iulia, Bacău, Constanța, Galați, Giurgiu, Harghita, Neamț, Suceava. Și între toate acestea, însemnul cel mai de preț ce și-l poate dori un artist : Premiul Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Socialistă România pentru artă monumentală, pentru complexul monumental ecvestru „Mihai Viteazul" din municipiul Sfîntu Gheorghe.

Modești și perseverenți, harnici și înflăcărați, pasionați și entuziaști îi găsesc întotdeauna, în casa pe trei sferturi atelier, aplecați cu același interes asupra detaliilor aproape invizibile ale unui sigiliu sau conversînd îndelung asupra expresiei, ținutei, gestului sau atitudinii unei lucrări în curs de desăvîrșire. Așa îi știu, așa îi văd mereu pe soții Elena și George Rădulescu-Gir, model de afectuoasă conlucrare creatoare, de reciprocă încurajare și implicare artistică în tot ce își propun.

Alexandru TOMA

Cronica literară

Întîlnire de gradul zero a scriitorului cu eul său*)

Radu Mareș cînd a plecat din Suceava, mai exact, din Bucovina — a plecat dintr-un spațiu-lume pe care îl iubește cu neistovită ironie dar și cu un fel de spaimă fără efect la timpul prezent (aproximativ sentimentul pe care-l avem pentru cavoul familiei); această provincie — în sensul neadministrativ al cuvîntului, pe care o detestă duios, cu un fel de sentimentalism de bucovinean get-beget. Mai important este că a evadat la anii tinereții, adică la vîrsta cînd gestul a putut să aibă consecințe asupra viitorului său de literat; a făcut-o, trebuie reținut, după o rețetă proprie, nu s-a instalat nici la Iași, oraș în care procentajul bucovinenilor cu preocupări literare nu mai poate fi calculat, nici la București, unde există (ne spune R.M. chiar în **Pe cont propriu**) o colonie demult întemeiată, complexă și solidară a celor plecați din mai vechea ori mai recenta Țară a fagilor. Orașul (neprovincial) ales a fost Clujul. Motivul nu poate fi nici o neconștientizată chemare a sîngelui (strămoșii au venit în Moldova de Nord de peste munți), nici nostalgia (ereditară) a unei atmosfere de burg; cauzele reale pot fi — dincolo de circumstanțele imediate — personalitatea acestui centru de cultură și nevoia de solitudine care pentru R.M. e o componentă a confortului intelectual. Hotărîrea sa de atunci nu a avut nimic de aventură, de gest gratuit și orgolios. Chiar dacă admitem că destinul său de scriitor ar fi evoluat între aceiași parametri, structura sa polemică, nonconformismul de bună calitate (adică emanînd din inteligență și cultură solidă) ar fi avut azi alt loc și altă pondere în molecula formulei sale de prozator. Oricum R.M. a găsit la Cluj nu numai loc în redacția unei reviste literare, ceea ce, totuși, nu este puțin, cît mediul propice (nu e loc aici pentru amănunte) dezvoltării normale a personalității sale de scriitor.

Cărțile sale, cîte a tipărit, o dovedesc. Apărute regulat din cinci în cinci ani, cele patru romane de pînă acum oferă suficient material pentru discernerea liniei de profil a unui prozator. În **Pe cont propriu** principala miză a lui R.M. este tensiunea reflexivității susținută de interogația frontală negrevată de complexe narcisice, nefrînată de mizericordie franciscană. Demers prin care autorul îl angajează permanent și pe cititor, îl provoacă necruțător, fie hărțuindu-i ideile preconcepute, habitudinile comode, fie stimulîndu-i, mereu ironic și „rău“, fatalele reflexe de superioritate uneori (cu riscul consimțit de a se pune pe sine într-o situație cel puțin incomodă). Sensul ultim al acestor demersuri — cunoașterea de sine, prin care trece, obligatoriu, orice tentativă de înțelegere a lumii — este prețul dobîndirii libertății interioare. În romanul precedent (**Caii sălbatici**) îl plătea un tînăr intelectual de formație umanistă a cărui aspirație era de „a ști că, de azi înainte, nu mai hotărăște nimeni pentru tine, **faci totul pe propria-ți piele...**“ (s.n.). În **Pe cont propriu** aria de investigare aparent se restrînge, dar, de fapt, spațiul pierde în suprafață pentru a cîștiga, incomparabil mai mult, în adîncime. Personajul este aici Radu Mareș, adică autorul însuși, nu însă scos total în afara convențiilor consimțite ale literaturii. Jurnalul nu este, totuși, un truc romanesc pur și simplu; autorul, adică acea parte a lui care apare sub numele de Radu Mareș — romancierul —, se aruncă, de bună voie, în propria-i „capcană“, mînat de nevoia lăuntrică imperioasă de a se autodefini în și prin artă. Împătimit de literatură pînă la a se lăsa surprins (cu bună știință) într-o postură flagrant romantică (cu „ochii ridicați spre unica stea licăritoare ; scop și mijloc, totodată, arta“). Radu Mareș — cel din carte — refuză alternativa „turnului de fildeș“ și ne relevă, prin raționalismul judecăților și opțiunilor, prin unghiul rece din care privește lumea sau se caută pe sine, fibra sa clasică. De altfel, ca și R.M. cel din afara cărții — autorul —, el practică o luciditate programatică și tăioasă, cristalizată în abolirea în planul creației a oricăror iluzii, convenții, prejudecăți. Bunăoară iluzia de a spune totul despre ceva, sau de a o spune perfect ; ori convenția epicului romanesc convergent și fără fisuri; sau prejudecata de a nu fi sentimental în artă și viață, dar și pe cea de a fi. E aici formula unui scepticism stenic, vindecător de nevroze și orgolii. Consecința lui: verificarea pe cale experimentală și analitică a vechiului adevăr că nu există opere perfecte — motivație supremă a viețuirii și supraviețuiri artei. Consecință cu efecte contradictorii în cazul lui R.M. : „(...) a-ți duce pînă la capăt, demn, cu fruntea sus această povară la care nu te-a obligat nimeni și putînd să renunți la ea în orice clipă; și, în același timp, avînd în conștiință limpede convingerea nu că merită — în sensul unui profit măsurabil —, dar că nu-ți irosești viața, zilele, anii, tinerețea, într-un scop derizoriu, servindu-l prea modest ca să nu te apuce disperarea cea mai neagră“. Și, cu toate acestea, visînd, perfect conștient de utopie, la opera perfectă, un fel de meta-literatură : „O imagine dintr-un vis, de pildă, al cărui epic s-a volatilizat instantaneu; rămîne doar o umbră și un gust vag, cu cît mai nedefinit, cu atît mai persistent. În structurile adînci ale conștiinței, tocmai asemenea conținuturi rarefiate declanșează cele mai atipice furtuni sufletești“. Substanța metaliteraturii ar fi, deci, o tensiune a spiritului, în afara oricărei reprezentări, o de-scriere absolută. Rezultatul acestui nex inevitabil: nevoia de a-ți trasa (ori mărturisi), fără a trișa, propriul contur (mai ales cînd nu ai nici un fel de încredere în critică !). **Pe cont propriu.** Aceasta ar putea fi schema ideatică a cărții.

Dar, ca literatură propriu-zisă, ce iese din ea ? Cel mai simplu ar fi să mergem pe mîna autorului și să spunem și noi ca el : „Nu știu ce sînt aceste pagini — cele de pînă aici. Nici într-un caz un roman, adică „poveste“, „invenție“ (...)“. Mai mult ca sigur că personajul R.M. nu trebuie crezut pe cuvînt. Și cum să-l crezi cînd, o pagină mai încolo, afirmă cu nonșalanță că „Ele (paginile — n.n.) s-au născut — asta o știu cu certitudine — fără un plan prealabil, chiar fără cea mai mică idee din ce va fi pînă la urmă (...)“, deși lectura integrală a cărții descoperă, fără dificultăți, o strategie limpede a discursului, ba chiar o infrastructură narativă, nararea mișcărilor infinitezimale ale sinelui pe canalele temporale ale părților cărții : **Un an, Alt an, Încă un an.** Ca să nu mai vorbim de modul subtil în care secvențele, aparent fără legătură, comunică între ele. După părerea noastră, entropia cărții sale este iluzorie, insidioasă, o mănușă aruncată sagacității cititorului, somat astfel să caute mecanica infinitezimală a eului romancierului. Argumente posibile ne furnizează organizarea de ansamblu și de amănunt a cărții. **Pe cont propriu** are în compoziție un material extrem de divers și de o densitate remarcabilă, dusă pînă spre limita redundanței, pagini de jurnal, note spontane de lectură, mici eseuri despre diverși scriitori, reportaje (ziaristice, am zice), însemnări de călătorie, reflecții îndelung gestate (păreri „definitive“) despre condiția intelectualului, a romancierului, pe diverse probleme ale romanului etc., memorialistică. Pentru înțelegerea epicii reflexivității importantă este distribuirea lui în cele trei secțiuni; prima (**Un an**) este dominată de paginile de jurnal îmbinate abil cu note de lectură, considerații despre condiția reporterului și a reportajului, tema provinciei literare (abia schițată) și frumoasele pagini de jurnal de călătorie în Uniunea Sovietică (tot reportaj, în fond, dar nu ziaristic), așadar, priză solidă la real și la prezent. Alături de asemenea secvențe, „serialul viselor“ degajă o lumină stranie : „E prima oară în viață cînd mă visez printre personajele mele și e ca și cum aș scrie mai departe“. În secțiunea a doua (**Alt an**) reportajul nu cedează poziția secundă, dar paginile de jurnal sînt dislocate, ca importanță, de considerațiile asupra romanului. Apare și justificarea cărții : „Scrii roman. Oarecum prin forța lucrurilor trebuie să-i definești și condiția. Încercare de a te delimita (...)“. Ba chiar „divulgarea“, de fapt : **mascarea** intențiilor cărții. Punctul de vedere al lui R.M. : „O secțiune într-un corp de dimensiuni inconvenabile și care totuși transpar, sînt sugerate (...)“. Și al unui „partener“ : „În romanul scris la persoana întîi convenția literară atenuează agresivitatea acestui „eu“ indiscret cu sine și cu alții (..). Pe cînd la tine, aici, (...) ești tu însuți în chestiune, o persoană cu identitate precisă și verificabilă“. Acest sîmbure al părții a doua e protejat de mai multe învelișuri, cel mai intim părîndu-ne a fi cel al unor remarcabile pagini de eseu literar, dintre care cele despre vocația de polemist a lui Arghezi au precizia disecției sub lupă. Dăm un citat selectat nu pentru sagacitatea lui critică, ci pentru că discernem în el pulsația unuia din releele care reglează și literatura lui R.M. : „Se considera un meșter, exalta perfecțiunea în sens artizanal, deși nu fără o necesară perfidie. E aici o bățoșenie țărănească, o filosofie veche și sănătoasă, nestrăină lui Brâncuși sau lui Pandrea (...)“. Ultima parte (**Încă un an**) elimină aproape total pagina de jurnal și cu totul pe cea de reportaj. Specificul conturului se înrudește cu al elipsei : în unul din centre stă interesul pentru roman, cu toate laturile deja abordate ; în celălalt — două destine de scriitor. În jurul primului se reiterează întrebarea : ce este **această** carte ? Răspunsurile sînt voit echivoce sau insidioase, urmăresc nu definirea ci circumscrierea ei. Un alter-ego zice : „Tu, de fapt, nici nu scrii jurnal, hai să fim serioși“. R.M. (cel din carte) e mai precis : „La încrucișarea unor asemenea descîntece secrete (impulsurile lăuntrice ale scriitorului — n.n.), fără importanță, cu presiunea tiranică a vieții înseși care e gînd, imagine, vis, speranță, amintire, faptă și cuvînt : cam aici e....“. La celălalt centru, găsim memorialistică — evocarea a doi artiști dispăruți, accentul mutîndu-se, apăsat, pe timpul trecut. Primul, suceveanul George Sidorovici, ilustrează ideal condiția scriitorului provincial, la fel de talentat ca oricare altul din centrele mari dar căruia, față de aceștia, îi lipsește ceva sau are ceva în plus. E destinul de care R.M. a reușit să se desprindă la timp. Al doilea e al unui poet tînăr — Corneliu Popel — secerat de moarte cînd parcursese abia o parte infimă a drumului său virtual de artist. Ca și în cealaltă rememorare, R.M. este sentimental fără complexe, pe alocuri patetic ; ceea ce nu-i știrbește luciditatea meditației subiacente al cărei punct terminus este : „poeții sînt totuși acea parte de orgoliu ireductibil zidită într-un firidă precisă a conștiinței colective“.

Am putea, credem, conveni că entropia cărții este un efect de iluzionism, articulată cu o mărinimoasă minuție și simț al tehnicii moderne a prozei, ea se edifică pe două toposuri comunicante: cel al timpului creației ca determinare tragică a existenței creatorului și cel al eului artistului. Văzută astfel, **Pe cont propriu** este mărturia unei opțiuni ireversibile, a asumării totale a condiției de scriitor. Opțiune care devine necesară la maturitatea deplină, cînd orice nou început este cu neputință. Acea cotă a timpului creației de pe care începi să întrevezi cealaltă pantă. **Pe cont propriu** nu este o carte lipsită de cîmp tragic, chiar dacă nu uzitează de retorica tradițională. Coroborînd cele spuse pînă aici sîntem tentați să vedem în această carte un roman cu o formulă insolită, oarecum. Un scriitor nu poate scrie însă decît unul singur, de acest fel. Trebuie însă găsit momentul deplin cînd poate fi rostit. Aceasta este întrebarea.

Mihail IORDACHE

* **Radu Mareș**, Pe cont propriu, **Ed. Dacia, 1986.**

PROZĂ

Povestea Zamfirei

Se zice că mai demult, în vremile trecute și uitate, se afla într-un sat departe un om sărac și necăjit căruia de abia îi ardea focul în vatră de sărac ce era. Pe deasupra, mai rămăsese și văduv cu o fată mare în casă. Și, ca să-și caute de cele nevoi, a slujit el un timp cu fata pe la gospodăriile altora pentru de-ale gurii și ceva straie de trebuință cum era pe atunci, dar nu s-a pricopsit cu nimic. Se ținea sărăcia de ei ca scaiul de oaie și unde dau, ce făceau, tot datori erau. Că plata bogatului e răbdarea săracului și ține de foame ca apa de poame.

Dacă a văzut omul nostru că slujește de pomană pe la alții, ce și-a pus în gînd: să se însoare cu o femeie mai cu stare, poate așa va scăpa bietul de sărăcie. Și cum a gîndit așa a făcut. A căutat o femeie cu casă și avere multă, apoi s-a însurat cu ea și s-a apucat cu nădejde de gospodărie. Da' săracul de el una a căutat și peste alta a dat ; că nevasta era urgie de rea și leneșă, de-i creștea iarba sub tălpi, iar în loc să-și vadă de trebile casei, nu-l mai slăbea cu gura ca o meliță.

Acum toate ar fi fost cum ar fi fost, dar duglișa de nevastă o ura de moarte pe fata bărbatului ,că era frumoasă și mai harnică decît dînsa și o întrecea la toate. Știa rîndul casei și lucrul cîmpului și era isteață în lume, că nu găsea altă fată să-i semene prin împrejurimi. Iar timpul trecea și Zamfira, că așa îi era numele, mai mîndră se făcea.

Numai nevasta omului n-o vedea cu ochi buni și pace. Degeaba se străduia fata să-i facă pe plac, și-i lucra și-i torcea, că la dînsa toate nu plăteau o ceapă degerată. Unde da, tot rău găsea și femeia din ocări n-o mai slăbea pe biata fată, să ia cîmpii nu alta. Într-o zi, pe cînd vitrega o scosese pe Zamfira în uliță plînsă și scărmănată în bătaie, trecu pe acolo feciorul împăratului care văzînd-o i se făcu milă de ea și o luă la curte. Aici fata se arată a fi harnică de n-o întrecea nimeni.

Veste despre frumusețea și hărnicia Zamfirei s-a dus repede în toate părțile împărăției și a trecut hotarele pînă către țări îndepărtate, de unde au început să vină crăiese și prințese ca s-o vadă. Dar fata se arăta cuviincioasă, ca o copilă binecrescută și plăcea la toți.

Acum, pe cînd au venit odată mai multe crăiese ca să vadă hărnicia Zamfirei, împărăteasa a chemat-o și i-a zis :

— Iată, îți dau șase legături de fuioare. Pînă mîine în zori să le torci pe toate, iar cum isprăvești să vii și să-mi aduci fusele gata înapoi.

— Așa voi face, măria ta.

Și Zamfira, ca fată ascultătoare ce era, a luat cele șase legături de fuioare de le-a dus în odaia ei și, cum s-a văzut singură, s-a pus iar pe plîns, că de tors nici pomeneală să poată toarce atîta cînepă. Și plînge ea și plînge toată ziua, apoi și noaptea pînă într-un tîrziu, că plîngeau și pereții de mila ei. Cînd pe la miezul nopții, numai iată că vede ușa deschizîndu-se și Baba Cloanța intră în odaie, deșirată ca o stafie. Iar cum ajunge, îi spune Zamfirei :

— Fată frumoasă și harnică, nu mai plînge, că eu am venit să te ajut.

— Da' cum ai să mă poți ajuta ? Că am șase legături de fuioare de tors și pînă mîine în zori trebuie să fie gata.

— De asta să n-ai grijă, răspunde cotoroanța. Dar la urmă să-mi dai ce-mi poftește sufletul din casa aceasta. Te prinzi ori ba ?

— Fie cum spui, numai să văd fuioarele toarse, că împărăteasa s-ar face criță de mînie să nu-i fie porunca împlinită.

— Atunci lasă toul pe mine și-i vedea care-mi este puterea.

Zamfira s-a mirat în sine la auzult acestor vorbe, că încă nu se dumirise ce-i cu baba aceea știrbă și uscată care venea noaptea de-i torcea fuioarele și i se părea ei că ceva nu-i a bine, dar cum n-avea de ales și nici vreme de pierdut, că se apropia dimineața, a lăsat cînepa în grija babei și s-a dus de s-a culcat.

Cînd s-a trezit dimineață, iată că fuioarele erau toarse și în odaie găsi șase grămezi de fuse. Mare bucurie pe capul ei ! Degrabă Zamfira a luat fusele toarse și a mers de le-a dus împărătesei. Aceasta, cum o vede venind așa devreme, cu cînepa toarsă, mai nu-i vine a crede, dar lucrul era isprăvit și gata. Cu toții se minunau de hărnicia fetei, că așa ceva nu se mai pomenise niciodată prin împărăție. Iar crăiesele cele străine numai căutau cu priviri deochete la dînsa, cît era de frumoasă și isteață. Fie care dorea s-o vadă și s-o asculte.

Acum feciorul de împărat unde da și ce făcea era tot cu Zamfira. Îi plăcea de dînsa că era frumoasă la chip și dulce la vorbă, cum nu se găsea alta în toată împărăția. Fata îi căzuse dragă la inimă și el ei. Așa că feciorul a hotărît să se însoare cu ea. Și într-o zi se înfățișează împărătesei, mamei sale, și-i zice :

— Mamă, mi-e dragă Zamfira și vreau s-o iau de nevastă.

Împărăteasa, cum aude de asa o dorință nepotrivită, sare cît colo :

— Asta nicidecum, fiul meu ! Tu esti mostenitorul tronului si trebuie să te însori cu fată bogată, pe potrivă, de neam domnesc, nu cu una săracă, culeasă din popor.

Că pe atunci fetele se căutau după avutie, nu după vrednicie. Dar feciorul de împărat n-avea ochi decît pentru Zamfira. Era îndrăgostit de dînsa si voia numaidecît s-o ia de soție. De aceea a spus mamei sale :

— Fata este săracă, dar harnică și frumoasă cum nu mai este alta prin împărăție. Iar despre zestre, nu-i vorba, avem avuții destule și pentru dînsa.

— Bine, fiul meu, s-a mai molcomit împărăteasa, fie cum spui. Dar mai înainte s-a punem pe fată la încercare, să vedem încă o dată ce-i pot mîinile; dacă are să-mi facă lucrul ce-i voi da, poate să-mi fie noră, dacă nu, ți-i lua gîndul de la ea. Că graba la însurat nu-i lucru de căutat.

Da' împărăteasa spunea așa, numai ca să caute un prilej să scape de Zamfira. Că-și zicea în gîndul ei: „A tors trei legături de fuioare, a tors șase, da, acum am să-i dau mai multe, cît nu le-a putea isprăvi ea nici în șapte zile“. Și cum a gîndit așa a făcut. A chemat-o pe Zamfira și i-a spus :

— Iată, îți dau nouă legături de fuioare, pînă mîine să le torci pe toate, iar dimineață la răsăritul soarelui să-mi aduci fusele gata înapoi. Altfel trebuie să pleci de la curte.

— Așa voi face, măria ta.

Și Zamfira a luat cele nouă legături de fuioare și le-a dus în odaie la dînsa, supusă și ascultătoare ca întotdeauna. Ei, cum să vă spun, fata noastră era harnică nu-i vorbă, însă, nici atîta lucru pe capul ei biata nu putea face. Că împărăteasa îi dăduse anume ca să nu-i fie noră. Si atunci, copleșită de supărare, Zamfira, cum s-a văzut singură, s-a dat iar la plîns. Se gîndea în sine : „Cînd am să pot toarce nouă legături de fuioare ? Pînă acum am împlinit voia împărătesei, dar de astă dată nu-i chip de isprăvit atîta lucru într-o noapte“. Și plîngea cu șapte rînduri de lacrimi, de te cuprindea mila s-o vezi. Iar vremea trecea pe nesimțite...

Pe la miezul nopții însă ușa se deschise și în odaie intră Baba Cloanța,

(continuare în pag. III)

Nicolae COJOCARU

TEOFIL DUMBRĂVEANU

Fluierul de fag și brîndușele

Cîtu-i valea de brîndușe,
Nu vezi geamuri, nu vezi ușă
Căci pe valea prea frumoasă
Niciodată n-a fost casă.

Ici, colea, doar cîte un pom
Care seamănă a om
Ce se uita pînă unde
Valea-n umbre se ascunde

Ici-colea, cîte-o fîntînă ;
Cumpăna ajunge pînă
Întîlnește luna plină
Răsărind după colină.

Cîteodată
Se arată
Și cîte-un copil ce-și poartă
Fluieru-n cureaua lată.

Și de cîntă-n valea multă
Doar brîndușele-l ascultă ;

Și de cîntă, sună valea,
Și brîndușele-i țin calea.

Și de pleacă, tace valea ;
Și brîndușele-s cu jalea.

Sus pe cer

Sus pe cer cocoș de lună,
Cîntă singur de răsună
Liniștita văgăună.

Sus pe cer cocoș de zori
Cîntă de mai multe ori,
Cade roua de pe flori.

Sus pe cer cocoș de soare,
Cîntă spre cireșii-n floare,
Cade roua pe ulcioare.

În pridvor

În pridvor de veșnicie,
Șade soarele și scrie
Deal și vale și cîmpie.

Și nu scrie cu peniță,
Ci cu maci și romaniță.

Și nu scrie cu condei,
Ci cu ierburi și cu clăi.

Și nu scrie cu penel,
Ci cu grîu galben ca el.

De vei întîlni

Memoriei Nicolinei Roșca

De vei întîlni
Flori în zori de zi
Cu roua pe ele,
Toate-s ale mele.

De-ți va sta în cale
Măr cu crengi pe poale
Și mere de soare,
Toate-s ale tale.

De vei da de-un drum
Cum nu mai văzum,
Drum de curcubeu,
Să știi că-i al meu.

De vei da de-un grîu
Nalt, mai nalt de brîu
Și cu spicul greu,
Să știi că-i al tău.

Aș trece

Aș trece prin iarba-n floare,
Dar mi-i milă căci o doare.

Aș trece prin nalte grîne,
Dar e pînea mea de mîine.

Aș trece prin roua rece ;
Dar prin rouă luna trece.

Aș trece și pe nisip,
Dar să trec nu este chip,
C-au lăsat copiii scrise
Case, păsări și narcise.

Cîntă

Cîntă salcia-n grădină.
Vîntu-ascultă și suspină.

Și mesteacănu-n livadă.
Vîntu vine să mi-l vadă.

Cîntă paltinu-n pădure,
Îl ascultă u-hu-hure.

Ulmul cîntă mai departe
De Rarău, în ceea parte.

Elegia înălțîndu-și rugul

I

Deșertul prin care drumurile înfloresc în ziduri
idolatrizînd firul de iarbă
această umbră a sinelui exilată în bucurie
Despre tine însuți...
Pecețile abstracte-n rănile cuvintelor
Cerul spintecat al clipei
Poemul — o rugă repetată a fiecărui blestem
Ritualul florilor de cireș —
insomnia toamnelor spulberate
Expresie spațială — pendula
deasupra visului obosit.
Dimineața — gustul amar al cenușii
Repetarea ninsorilor de altădată
Așteptînd surîsul
prin flux de lupi melancolici.

II

Toate puterile mele stau în icoana cascadei
În pașii fără nici-o stavilă
Indreptîndu-se
Spre zăpezile înalte
de neauzit
Clarviziunea respirației — acele de ceasornic
Sărutul ca o piatră căzînd
Pe retina lacului pustiu.

III

Zidurile au migrat din piața orașului
privirea — ochii spulberați ai cenușii
Ca o ceață albastră — păsările
Siluete în care-ți sprijini privirea
Puncte...
Lîngă delirul surîsului tău
Evadarea poate înlocui sunetul
Frigul — flacăra abisului
cutremurată de legi obiective
Ca niște tipare
în care te îngropi bătrîn de atîtea toamne
visate-n șiruri de cocori.
Zid al execuției — umbra ta.
Întrebări prin care sevele uită rădăcina
iubindu-se
de dragostea frunzei lovind în cădere retina.
Rochia albastră —
Hainele vechi în care te strecori ca un demon
înnebunit printre scrisorile galbene din scrin
Lacrimă —
Realitatea cu dinții ruginiți de nesomn
Frunze uscate —
Insomnii de fecioare delirînd
Devastarea poemelor scrise pe piatră
cu inima albastră
a hoților de miresme
Distanța dintre inimă și deget
Absurdul
Viciu încoronat de iluzii
Respirat prin forma abstractă a surîsului
Pasul unde cobori
nu întreabă de ce ?!
Pasul unde sfîrșești
Nu întreabă de tine ?!

IV

Un mod de a exila neantul
Spre inima sfîșiată a candorii
Incertă
chemarea copilului cu brațele-ntinse
Spre muntele albastru.
Numai numirea împărăției
numelor noastre
ne vindecă libertatea-nflorită-n parcul municipal
De pe umerii tăi
cineva trage cu pușca-n poeme
Ultimul strigăt de dragoste al sfîrșitului
dansul peste gratiile coliviilor ascunse în friguri
aceste păsări, aceste aripi
accesorii pentru eternitatea eroilor.
Un mod de a exila neantul
Surîs bolnav
spre aripa retezată a îndoielii.
De pe umerii tăi cineva trage cu pușca
în păsări
Spre muntele albastru — acele de ceasornic
se răsucesc ca niște vîrtejuri
Vis al absurdului — șansa
Neliniștea sfîșiată a candorii.

V

Sărut fugar printre gratii de sîrmă ghimpată
Dragostea vîndută pe o
monedă
mai mare decît amintirea
Rana deschisă ca o amforă
Cutreierat
Sîngele galopează în condei
Ca o flacără.

VI

Trupul — forma vîndută a inimii
răzvrătită rămîne atingerea
țesută în dansurile cotidiene
Gheară întunecînd lumina curată
a lacrimii
Propria ta condamnare — propria zidire
În cenușă urmele pașilor tăi caută
refugiul ascuns al cuvîntului
Poemele transformă simțurile
Brațul zvîcnește ca un strigăt
Spațiul vid al culorii se cutremură
Bobul de rouă fulgerat în iriși
Zborul frunzei uscate-n cădere
Cineva trage linia de plutire
deasupra buzelor tale
Cărei bucurii viața ta cere amînarea ?!
Labirint — spațiul vid
Transparențe uitate
Intunericul neașteptat al strigătului
Evadarea din umbră — ființă
Războaie și flăcări
Resemnare... Fluviul ce-ți dăruie o ieșire în larg
printre buzele uscate arzînd
Te întrebi unde este căderea
în ce parte brațul tău se ridică spre cer.

Ion MANOLE

TRANSPARENȚE

Semnul leului

Poate, la inceputuri, ea venise cu graiul legat și a scris cu degetul de abur pe mintea ta albă țara hicsuntleones.

Ori, poate, mai tîrziu vei fi călcat ritul și, treaz sub fereastră, îi vei fi auzit spusele.

Te desenezi pe tavan, privești odaia austeră cum treceți printre lucruri decit abia îmbrățișați.

Aici încape harta țării aceleia și ne rămine loc pentru o altă existență.

Trupul îți pleacă în călătorii lungi, epuizante.

Abia poți spune unde te mai afli.

★

Imi incerc brațul sting.

Trag o linie și pustiul se desparte in două.

Din calcarul slab al miinii rămine urma umbrei.

Intre două pămînturi ale nimănui hotarul se tropicalizează.

(Tu să nu treci niciodată peste el ; ai să-ți rupi spinarea și picioarele căzind in gesturi mumificate — tot lestul mîinii.

Năpirci și căpușe iți vor împodobi pielea subțire.

Apoi liane, frunze grase te-or curăța și tămădui să te doară și să plingi la fel următorul pas.)

Eu imi trec ținutul enigmatic.

Umbre dese mă string pină-mi rămin gindurile prea lungi și cad in mine ca un lucru de prisos.

Incrincenarea și tenacitatea clivează lent.

Speranța are dinți din care curg milionimi de fragment.

Tentația mi-a intomnat plăminii cu burniță și ceață.

Și in dreapta și in stinga mea totu-i la fel.

Aerul a sunat torpoarea zilelor pe corzi de bumbac.

Pietrele nopții cască și se surpă.

Scot doi nervi și țintuiesc în ei un cuvînt.

Nu am ce, mi-i crestează urletul fiarei și-i retrag în melc.

Mă vinează și-mi amușină indiferența.

Gitul s-a subțiat de strînsoare și pot fălcile de oțel să nu vrea să mă strivească ?!...

Nisipul e primitor cum laba pe stern încearcă elasticitatea cuștii.

O gheară strangulează ritmic aorta.

Colții se înfig in viscere și se desfac zăbavnici.

Imi cercetează ochii scurși in cerul fără relief.

Să mă zbat și s-o intreb dacă ințelegem cuvintele la fel ?

Imi vine să rid cum mă sărută și mă gîdilă gura felinei ce-mi așează o cicatrice bogată pe pintec și floarea de măceș în dreptul inimii.

Și mi-e bine.

M. TINESCU

CRONICA TEATRALĂ

„SĂRBĂTOAREA"

Definind sumar dar exact „commedia dell'arte" drept „comedia din mîinile academicienilor și împrospătată în contact cu viața populară", Francesco de Sanctis conchidea, neîndurător : „n-au mai rămas din ea decit niște simple scheme ; tot ceea ce i-a adăugat imaginația improvizatoare trăiește doar în admirația contemporanilor". Și totuși...

Există ambițioși, în sensul nobil al cuvîntului, care se războiesc perpetuu cu formulele definitive, care riscă un pariu cu o miză adesea nebuloasă, dar cu toate frisoanele jocului și ale jucătorului, care-și propun adică să desprăfuiască ceea ce zace uitat într-un ungher al memoriei culturale și să aducă la lumina adeseori neiertătoare a veacului lor — care e și al nostru — „lucruri dintr-un pod albatru" (I. Barbu). Spunînd acestea, mă gîndesc la două realități aparent divergente, convergînd însă în ideea de „tinerețe fără bătrînețe" a teatrului: „Cidul" „făcut" de Gérard Philipe, la TNP, în anii '50 și „Shakespeare recitit de Jan Kott", cu un deceniu mai tîrziu. Ceea ce părea relegat, cu toate onorurile, într-un muzeu respectabil și, ca majoritatea muzeelor, inactual s-a dovedit a fi viu, strălucitor, aparținînd deopotrivă vremii în care a fost conceput ca și vremii în care a fost regăsit.

Recenta montare de pe scena Secției Suceava a Naționalului ieșean mi se pare a fi fost nutrită de o asemenea ambiție. Pornind de la situațiile și tipologiile caracteristice „commediei dell'arte", regizoarea **Cristina Ioviță** a realizat un scenariu sugestiv, care, fără a trăda spiritul acestei forme teatrale, demonstrează inactualitatea ideii de „inactual" în teatru. Sînt sigur că regizoarea a fost convinsă de dificultatea păstrării dreptei măsuri între servitutea oarbă față de formele consacrate și libertatea extravagantă. Ceea ce este important în primul rînd într-o asemenea întreprindere dificilă este respectarea a ceea ce, pedant vorbind, s-ar numi „principiile operaționale", adică adecvarea mijloacelor la scop, consecvența și coerența aplicării lor în deplin acord cu intențiile.

Respectînd schemele tradiționale : intrigi mai mult sau mai puțin amoroase, combinații extraordinare ale vieții și unele părți episodice convenționale, caractere tradiționale ca : prostul, caraghiosul, sluga nătîngă, burghezul încornorat, picaro-ul, înșelătorul înșelat, pedantul, cocheta etc., pantalonadele, bastonadele, adică tot ceea ce constituie caracterul popular al acestei forme teatrale, regizoarea a știut să impună o implicare totală a actorilor într-un spectacol care înseamnă în primul rînd bucuria de a juca, bucuria de a trăi pe scenă, bucurie al cărei preț este însă o trudă pe care o intuim, dar de ale cărei dimensiuni reale sîntem departe de a ne da seama. Acest efort omogenizează echipa, fără a șterge însă individualitățile : încăodată, **Constantin Florea** și-a dat măsura integrală a talentului, jucînd în mai multe registre care se constituie într-o armonie admirabilă, în perfect acord cu partenerii de scenă. Disponibilitățile reale ale **Pușei Darie** și ale **Marinei Stefanache** au avut ocazia să se manifeste plenar, atît în tandem cît și individual. Într-o vizibilă ascensiune de formă sînt **Nicolae Manolache** și **Orodel Olaru**, surprize plăcute, întregul lor joc creditîndu-i pentru ceea ce vor face în viitor. „Sărbătoarea" este un spectacol de echipă bine sudată, integrată unei viziuni regizorale coerente și originale și avînd ca rezultat o reprezentație omogenă, de bun profesionalism. Spectacol din care ar fi mai mult decît nedrept să omitem scenografia **(Andreea Iovănescu)** și muzica **(Cristian Ciomu)**, ambele excelente, transpunîndu-se într-un spațiu-timp care nu e numai al secolului al XVI-lea și nici al secolului al XX-lea, ci al teatrului văzut ca o metaforă a condiției umane.

„Sărbătoarea" se deschide cu un preludiu care se vrea o parabolă a comediantului, dar care, prin prelungirile sale ulterioare, devine o parabolă a existenței văzute ca un carnaval tragic, sub semnul emblematic al celor două măști. Orizontul de așteptare creat de acest prolog în care cuvintele ar fi de prisos este cel al teatrului sucevean. Vreau să spun că „Sărbătoarea" este ștacheta pentru performanțele viitoare.

Viorel DÂRJA

DEBUT

Ca-n zilele bune

Și chiar dacă voi prăda prima diligență
și voi închiria tot lacul ăsta pustiu
pentru tine, asta nu înseamnă că mîine
am să te las să ridici vela iahtului
și să te plimbi pînă la brazii de colo
sau pînă la stîlpii ăia doi,
cu siguranță roși sub apă de șobolani
și apoi pe la ora prînzului să bați
în clopotul de la pupa și să strigi
ca-n zilele bune : la masă !

Teorema telefonului

Bătrînelul din fața mea îmi
tot vorbește de vreo jumătate
de oră o teoremă cu un triunghi
cu niște sume de laturi și alte
șmecherii iar eu îi spun
maestre asta-i veche altceva
mai nou mai interesant nu știi
cînd deodată sună telefonul
așa că bătrînelul își întrerupe
demonstrația și ridică receptorul
...da pitagora la telefon...

Poem

Despre cenușiul ceței
despre cum se așterne ea în sufletele noastre
și despre cum se pietrifică de-a lungul oaselor
despre privirile noastre înzăpezite
și despre cum ne scuturăm de ea cînd iubim
despre unele felinare exilate la colț de stradă
și despre turnul catedralei în care Shakespeare
a scris unul din sonetele sale
despre mine care l-am căutat ieri prin ceață pe Hamlet
exact în acea parte a orașului unde știam sigur
că n-am să dau de el
despre Cain bunul meu frate
și despre încă cîteva lucruri mărunte
am scris cîte ceva în acest
poem

Cezar LUCHIAN

Povestea Zamfirei

(urmare din pag. II)

trosnind din mădularele-i bătrîne ca niște rădăcini uscate. Cum o vede pe Zamfira plîngînd, îi zice :

— Fată frumoasă și harnică, nu mai plînge, că iată aceste fuioare sînt norocul tău. De ai să le poți toarce pe toate, vei ajunge prințesă.

— Cum așa ? s-a mirat fata. Doar împărăteasa îmi dă de lucru tot mai greu, ca să scape de mine.

— Apoi iată, feciorul ei s-a îndrăgosit de tine și vrea să te ia de soție, dar împărăteasa este împotrivă. Și, ca să nu-i fii noră, ți-a dat să torci atîta cît nu-i putea face, că asa, călcînd porunca ei, să te îndepărteze de la curte.

Atunci fata a rugat-o pe Baba Cloanța :

— Ajută-mă să torc fuioarele acestea și ți-oi fi recunoscătoare.

— Fată frumoasă și harnică, eu te-oi ajuta, dacă te prinzi că ai să mă chemi la nuntă și acolo să-mi dai ce-mi poftește sufletul din casă.

— Dar cum am să știu eu să te chem la nuntă ? a întrebat Zamfira.

— Eu sînt Baba Cloanța și în noaptea nunții tu să ieși afară la miezul nopții, să mă strigi pe nume. Dacă cineva te va întreba cine sînt, să spui că sînt mătușa ta.

— Am să fac întocmai cum ți-e voia, a spus fata, cu gîndul numai la feciorul de împărat.

— Dacă este așa, atunci să te culci liniștită, că eu le-oi mîntui fuioarele îndată.

Și Zamfira se culcă, iar baba se apucă de tors. Dimineața cînd se trezi, iată în odaie erau nouă grămezi de fuse gata toarse. De bucurie fata nu mai știa ce să facă. Pe loc a luat fusele și cu ele a dat fuga într-un suflet la împărăteasă. Împărăteasa, cînd a văzut-o pe Zamfira venind așa devreme, nu-i venea a crede ochilor să fi isprăvit atîtea fuioare de tors, că ea voia mai degrabă s-o poată alunga de la curte decît să ajungă nora ei. Dar cînd fata i-a pus înainte nouă grămezi de fuse gata toarse, n-a mai avut ce face și, de voie, de nevoie a trebuit să o primească de mireasă pentru feciorul ei.

Au început deci să se pregătească de nuntă. Au copt plăcinte și cozonaci, au făcut bucate de tot felul, apoi au scos din pivnițe buțile cu băuturi și nunta s-a pornit cu joc și voie bună, cum e datina străbună. Iar feciorul de împărat s-a cununat cu Zamfira și a luat-o de nevastă. La nuntă însă au venit și părinții fetei, tatăl său cu mama cea vitregă.

Acum, în toiul petrecerii, pe le miezul nopții, fata își aduse aminte că s-a prins s-o cheme pe Baba Cloanța la nuntă. Și, ieșind în pridvor, a strigat :

— Baba Cloanța, hai la nuntă !

Deodată din întuneric a ieșit baba ciuhuită care s-a strecurat ca o umbră în casă. Nuntașii au rămas încremeniți văzînd o babă așa de uscată și deșirată.

— Cine este arătarea aceasta ? întrebau ei nedumeriți pe Zamfira.

— Este mătușa mea, le răspundea ea așa cum o învățase Baba Cloanța.

Și Zamfira a poftit-o la masă și a pus ca s-o ospăteze din belșug, mă rog, ca la o nuntă împărătească, dar baba nici nu mînca, nici nu bea nimic. Ea a spus fetei :

— Acum vreau să-mi dai ce ai mai scump din casa aceasta, după cum ne-a fost învoiala.

Că hîrca se gîndea ea în sine : „Mai scump Zamfira nu poate avea în casă decît pe mirele ei, feciorul de împărat". Dar, vezi bine, de astă dată s-a înșelat, că fata isteață cum era s-a gîndit, ce s-a gîndit și pe loc i-a găsit leacul potrivit ca să se ducă pe pustii cale de șapte hotare blestemate.

Deci a zis către Baba Cloanța :

— Mai scump din casa aceasta nu am decît pe mama mea care este acum soacră, arătoasă și voioasă nevoie mare.

Că vitrega stătea țeapănă după masă și nu mai încăpea în pene de mîndră că a ajuns cuscră cu împărăteasa. Atunci Baba Cloanța de voie de nevoie a trebuit să se mulțumească cu vitrega și într-o clipă s-a repezit năpraznică la dînsa și a înșfăcat-o, de s-a tot dus cu ea, dusă să-i fie urma și neîntoarsă.

Cînd a văzut că a scăpat de scorpia de vitregă și cu ea de Baba Cloanța, mare bucurie a fost pe capul Zamfirei. Iar feciorul de împărat s-a mirat nespus și era mulțumit că s-a însurat cu o fată atît de isteață. Da' bucuros era și tatăl fetei că i s-a dus urgia de nevastă de la casă, că-i punea pielea pe băț nu alta, și-i mîncase sufletul de zile.

Așa că de veselie și-au petrecut cu toții încă multe zile la nuntă, pînă ce buțile cu vin au secat și cimpoaiele au stat, iar Zamfira a ajuns împărăteasă alături de alesul ei, feciorul de împărat. Și a trăit viață lungă și fericită, de toți iubită, că știa necazurile poporului și îi ajuta pe supuși cu înțelepciune, de i s-a dus veste pe guri măiestre, pînă la a noastră scurtă poveste.

GÜNTER GRASS (R.F.G.)

Bătălie navală

Un port-avion american
și o catedrală gotică
s-au scufundat
reciproc
în mijlocul Oceanului Pacific.
Organistul a cîntat pînă la sfîrșit.
Acum avioane și îngeri atîrnă în aer
și nu pot ateriza.

GÜNTER EICH (R.F.G.)

Visuri

Îi invidiez pe toți care pot uita, care merg liniștiți la culcare și nu au visuri. Mă invidiez pe mine însumi pentru clipele de mulțumire oarbă.

Mă îndoiesc cît de bun e somnul în care ne legănăm cu toții, și aș vrea să pot trezi pe unul sau pe altul dintre cei care dorm și să-i spun : Uită-te în jur !

Tot ce se întîmplă te privește.

Traduceri de Al. ȚENCHEA

CADRAN

Marin Mincu despre Marin Mincu

Prolific și cu ambiții multilaterale, Marin Mincu atacă impetuos și teritoriile jurnalului de călătorie. El publică în SLAST (nr. 18), o lungă depeșă expediată din Italia despre lansarea, la Florența, a cărții „Nuovi poeti romeni" (pentru care semnează, bineînțeles, traducerea. În colaborare). Pînă aici toate bune. De altfel, faptul, salutar desigur, a și fost consemnat în presa noastră literară. Numai că M. M. nu se rezumă la o simplă relatare, ci o ia gospodărește pe cărarea amănuntelor, acoperind de la un capăt la celălalt o pagină de revistă. Și o să vedeți de ce. Însemnările lui M. M. debutează cu nelipsita referire la starea vremii : „Și azi plouă torențial". Ceea ce nu-l împiedică pe eroul-narator să iasă din hotel, să traverseze „piazza San Marco" și să se oprească la cafeneaua cu același nume, unde *„beau un capuccio senza schiuma"* și răsfoiește ziarul „La Nazione". Luat însă cu lectura („citesc pe nerăsuflate"), M. M. uită, vai, să-și mai bea*„capucciul"*. Apoi cu gîndul la serata de la „ora 17,30". el devine agitat, nerăbdător și cîte altele, încît, „străbătînd întregul *cortile* (observați precizia termenilor originali, n.n.) al Facultății de litere și filosofie", i se pare că „de pe toate zidurile" îl întîmpină același afiș, din chenarul căruia îi face cu ochiul, ați ghicit, propriul nume. Își ține cursul, ne informează M. M., „puțin crispat", mai dialoghează cu cîteva persoane venite să-i ceară sfatul, după care mănîncă „in grabă la *trattoria mea*" și se reîntoarce la hotel cu intenția de a-și pregăti „cuvîntul" pentru întîlnire. Culmea însă, eroul nostru adoarme „fără să-mi notez nimic". Și, iată-l alergînd spre locul fixat, unde, după ce-și trage sufletul, „îmi recompun morga cotidiană și intru nepăsător" (?!). Asta așa, de ochii lumii ! Și ce credeți? Gazda i-l prezintă pe trimisul televiziunii locale care, nu-i așa ?, îi solicită un interviu, prilej pentru M. M. de a ne vorbi despre Marin Mincu și răspunsurile sale competente. Între altele, acesta avansează aserțiunea potrivit căreia „poezia cea mai tînără (de la noi adică, n.n.) *emulează* (sic !) de la egal la egal cu aceea italiană". Și cu aceeași „modestie", M. M. ne comunică, de asemenea, că unul dintre invitații seratei declară a-i fi cunoscut pe Eugen Jebeleanu, Marin Sorescu... și pe Marin Mincu.

Ne limităm la aceste detalii suficiente pentru a motiva orgolioasa întreprindere jurnalistică a lui M. M. Furat însă de plăcerea amănuntelor M. M. a uitat, probabil, să mai revină asupra textului trimis din „Firenze". Altfel nu se explică amestecul de naivități (emise pe un ton voit „spontan") și de expresii de genul : „l-a adus cu el", „să asimileze avangardele înlăuntrul", „tradiția românească în mod tradițional", „reamintește din nou" etc. Ca să nu mai vorbim de unele afirmații hazardate (pentru un critic), ca aceea de a-l face pe Ion Barbu... textualist („textualismul lui Ion Barbu") și pe Ion Gheorghe postmodernist.

Ioanid DELEANU

Simion Florea Marian

Jocurile copiilor

(urmare din pag. I)

piere fără a fi observat de dînsele.

Băieții imitează pe părinții lor. Fac căruțe din bețișoare, surcele, sfărmături de sticle și blide ; asemene, închipuiesc grajduri și ocoale unde adună diferite pietricele pe care le numesc boi, vaci, cai etc., etc. Adese ies cu dînsele la vînzare unde le schimbă pe altele de care au mai puține. Așa duc oi mai multe și le schimbă pe cîțiva boi, vaci. Prin surcele închipuite adună iarbă și alte buruieni, zicînd că se pregătesc de iarnă ; fac stogușoare, aduc vreascuri ca să aibă de foc. Iarăși fac plugușoare și zgîrie pămîntul cu ele zicînd că ară.

Trecînd peste 4—5 ani încep și alte jocuri pe lîngă care însă nu încetează cu totul de a se ocupa și de celelalte de mai nainte măcar un an și mai bine (...)

Din jocurile [pe] care le au copiii de ambele sexe sînt :

De-a mijoarca (a miji). Unul (băiet sau copilă) își astupă ochii cu mîinile, stînd cu fața lipită de un obiect anumit, mai ales la un părete, ușă, arbore etc. pînă ce se depărtează ceilalți cu toții și se ascund ; apoi se lasă de amijit și merge de caută pe cei ascunși ca să poată prinde pe vreunul, sau mai bine zis să pună mîna pe dînsul ca apoi acesta să mijească. Dacă nu a putut prinde pe niciunul în răstimpul cît trebuiau să iasă cu toții pe furiș din ascunzișurile lor și venind să scuipe pe locul unde amijitorul a șezut cu ochii astupați, apoi se mai pune încă o dată la **mijit**, și aceasta o repetă de atîtea ori pînă ce nu prinde pe careva ori în ascunzișul său, ori venind la scuipătoare. Cel prins face tot ca cel dintîi, și așa mai departe pînă ce în urmă, hrănindu-se[2] de acest joc, se desface jocul.

De-a mîța cu șoarecul. Toți băieții sau copilele, cîți voiesc a se juca acest joc, ies din casă afară, lăsînd numai pe unul înăuntru, pe care îl numesc **„șoarec"** și care se ascunde sub pat, după un dulap, sau ori și unde apucă. Dintre cei de afară, îl fac pe unul **„mîță"** și după ce i se leagă ochii c-o năframă intră cu toții în casă să vadă cum prinde mîța pe șoarec.

Șoarecul, cum aude c-au intrat cu toții în casă, începe de la locul unde e ascuns, a țiții, a roade ca șoarecii, dînd prin aceasta de cunoscut unde se află. Mîța cum îl simte aleargă după el și nu se lasă pînă ce nu-l prinde.

Toți ceilalți copii stau într-aceasta de-o parte și rîzînd, țicoind și bucurîndu-se că nu poate prinde mîța pe șoarec, zic următoarele cuvinte :

Mîță, mîță,
Cată-n ițe
Și la vale
Prin vătale !

După ce prinde mîța pe șoarec, acesta se face mîță și altul șoarec, și așa se perindează mai toți pînă ce se ostenesc fugind și ascunzîndu-se.

De-a puia gaia. Se adună mai mulți copii. Se aleg doi care sînt mai **tari**. Unul din aceștia se face **cloșcă.** Unii din ceilalți băieți se **prind** unul cîte unul cu mîinile de brîul altuia la spate, așa că formează un șirag cu cloșca în frunte. Celălalt din cei doi se pune jos împrejurul său cu partida sa și scobește cu-n bețișor o gropiță în pămînt. Cei de nainte îl înconjoară pe acesta umblînd într-un cerc și tot întrebîndu-l ce face. El răspunde:

— Fac o groapă.
— Ce să faci cu groapa ?
— Să fac foc.
— Ce să faci cu focul ?
— Să pun ferosteile.
— La ce să pui ferosteile ?
— Să pun pe dînsul ceaunul.
— La ce să pui ceaunul ?
— Să pun uncrop.
— Ce să faci cu uncropul ?
— Să opăresc un pui.
— De-a cui pui ?
— De-ai tăi.
— Ba nu !... de-ai tăi !

Zicînd aceste se scoală **Gaia** de jos și caută să prindă un pui de-al cloștei. Puii cloștei se țin unul de altul de spate și caută să nu fie prinși strigînd tot :

— Cîr ! Cîr ! Cîr !

Într-aceea se prind cei doi de nainte fiecare cu ai săi de un băț și trag într-o parte și-n alta. Care se lasă smucit și tras de celălalt de trei ori după olaltă, acela pierde joaca. Biruitorul se face a tăia un pui din dușmani. Ceilalți frați se fac a plînge și a se văita. Și așa se sfîrșește joaca...

(.................)

Vacile. Acest joc îl compun 2—5 inși. Fiecare își caută îndecomun 30—50 de pietricele pe care le numesc **„vaci"** și una mai mare pe care o numesc **„buhai"**. Laolaltă le numesc **„cireadă"**. Cireada fiecărui ins trebuie să se deosebească de a altuia prin culoare ori mărime, ca să le poată cunoaște. Apoi se amestecă toate la un loc și se pun ori în poalele unei copile, ori a unui băiat, ori pe un strai. Băieții care au să se joace se pun într-un cerc unul lîngă altul. Unul începe a se juca. Apoi merge rîndul după cursul soarelui. Ia în mînă atîtea cîte scoate, le aruncă în sus încît căzînd să nu sară jos din poale sau afară din strai, prinde cîte poate cu dosul mîinii, apoi și acestea iară le aruncă în sus și le prinde în palmă. Dacă nu poate prinde nici una, ori dacă numărul celor prinse e cu soț, apoi vine altul la rînd, apoi iară altul, așa mai departe tot roată. Cîte pietricele le poate prinde, le ține fiecare la sine, pînă la urmă cînd nu mai rămîne nici una de prins. Apoi numără fiecare cîte vite are de-ale sale și cîte străine. Cîte-i lipsesc, le răscumpără cu străine. Dacă n-are străine de ajuns, apoi capătă pentru fiefiecare vacă (...) cîte o palmă, iară pentru buhai trei palme. De aceea, la joacă caută fiecare să-și prindă mai întîi vitele sale și apoi pe cele străine. Mai întîi de toate trebuie să pună mîna pe buhai care e tot atîta cît trei vaci.

Acest joc îl joacă mai mult copilele.

(...................)

N. B. Aceste puține notițe le am de la Vasile Turtureanu, studinte de VIII gimn. în Suceava.

1) manuscris nr. 656—666, Fondul memorial-documentar „Simion Florea Marian", Suceava
2) = săturîndu-se

Grafică de Ion Carp FLUERICI

CONSEMNĂRI

Cărți bibliofile

II

Să continuăm însă investigația acestor prețioase piese bibliografice cu cîteva referiri la seriile de opere complete ale lui Chateaubriand. Lucrările de referință consultate nu menționează ediția de opere complete, din care va fi deținut Maiorescu setul complet, la biblioteca noastră ajungînd, cum s-a văzut, doar volumele 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 25, care toate au anul imprimării în cifre arabe : 1841. Este greu de presupus că într-un singur an să se fi realizat o asemenea operă tipografică, și totuși cărțile existente la noi menționează doar acest an. Dar în setul celor 15 volume unul aparține unei alte serii de opere complete, apărută anterior, și anume cel numerotat cu cifra 21. Are titlul **Polemici** și alte date bibliografice pe foaia de titlu, între care titlul nobiliar al autorului (M. Le Vicomte de Chateaubriand), anul 1837, dar aceiași editori. Nici această ediție de opere complete nu este amintită de lucrările lexicografice consultate. În schimb, în cea de-a doua lucrare citată este semnalată o cu totul altă ediție de opere complete, anterioară celor două, tipărită între 1826 — 1831, la Paris, editor fiind librarul Ladvocat. Se poate spune deci că Titu Maiorescu poseda integral cele două ediții din care au ajuns la noi 15 volume disparate.

Dacă doar în perioada de tinerețe a fost utilizat ex librisul (stampila) , atunci cele 2 ediții din operele complete ale lui Chateaubriand au ajuns în biblioteca lui Titu Maiorescu în perioada 1850—1860. Este posibil să fi fost un cadou al tatălui său, al altor personalitătii culturale ale timpului, cu care familia Maiorescu avea relații de prietenie. Lipsa primelor volume ne privează de posibilitatea de a putea descoperi eventuale autografe cu dedicație sau alte însemnări. Dar nu este exclusă nici achiziționarea lor la Viena sau Berlin, de însuși tînărul Maiorescu, în timpul perioadei de studii, unde făcea lecturi intense din scriitori francezi (Corneille, Racine, Molière), deși mai plauzibilă ar fi ipoteza procurării lor de la un anticariat din Paris, tot în perioada de studii din anii 1859 și 1861.

Consultarea jurnalului maiorescian pentru anii 1855—1862 nu ne oferă informații în acest sens.

G. Călinescu vorbește despre „biblioteca de specialitate" a lui Maiorescu, „care pînă la anume dată este completă", numărînd peste 10 000 de volume. Dar marele critic a fost un sprijinitor consecvent al bibliotecilor publice, donînd cu diverse ocazii multe dintre cărțile impunătoarei sale biblioteci. În 1874, cînd în urma demersului său Eminescu este numit bibliotecar la Biblioteca Centrală a Universității din Iași, Maiorescu donează 75 de cărți acestei instituții. Peste 1 400 de cărți și broșuri sînt trimise, în 1910, Bibliotecii Facultății de Filosofie și Litere din București. De-a lungul anilor a donat cea mai mare parte a cărților (circa 5 000 de volume) Fundației Universitare din București, actualmente Biblioteca Centrală Universitară, unde, de altfel, se păstrează și astăzi. Nici un exemplar din cărțile în discuție nu figurează însă aici.

Cele 15 volume existente la fondul documentar al Bibliotecii Județene din Suceava ar putea proveni, după semnele specifice pe care le poartă (numere de inventar, cote tipografice, inclusiv ștampila cu inscripția **Institut St Maria**, de pe un volum), din biblioteca acestui așezămînt bucureștean, căruia i-au fost donate.

Biblioteca Județeană Suceava a intrat în posesia celor 15 volume în anul 1966, fiind primite sub formă de donație de la Fondul de Stat București, actualmente Rezerva Națională de Carte. Aici au fost strînse, în anii '50, cărți din biblioteci personale, instituții, asociații ; ce proveneau din imobile care, după naționalizare, au căpătat o altă destinație. Ele constituie prețioase mărturii bibliofile și documentare pentru cultura românească.

I. PÎNZARU

Fază republicană

Pe scena teatrului și pe cea a casei de cultură, la Suceava, a avut loc faza republicană, din cadrul Festivalului național „Cîntarea României", a formațiilor artistice ale elevilor din școlile generale și din licee. O adevărată explozie de bucurie și de culoare, remarcabile evoluții ale tinerilor interpreți, un autentic suflu patriotic, gingășie și candoare, iată ce au adus, în fața publicului și a juriului (format din competente personalități ale vieții artistice), cele 208 „luări de cuvînt" din amplul spectacol al cîntecului, dansului, teatrului și poeziei.

(D.M.).

„Poemele Rarăului"

Sub genericul „Poemele Rarăului", orașul Cîmpulung Moldovenesc a găzduit o suită de manifestări politico-educative și artistice dedicate aniversării unor importante evenimente ale anului. Cu acest prilej în unități economice și de învățămînt, așezăminte culturale și instituții au avut loc expuneri, dezbateri tematice, simpozioane, mese rotunde menite să pună în evidență prefacerile înnoitoare de pe aceste meleaguri, mutațiile intervenite în viața economico-socială și spirituală a așezării.

În deschidere a fost organizată la Biblioteca orășenească expoziția de carte social-politică „Opera tovarășului Nicolae Ceaușescu — contribuție hotărîtoare la dezvoltarea creatoare a teoriei socialismului științific" (I. B.).

Zilele culturii humorene

Recent la Gura Humorului s-a desfășurat un ciclu de manifestări cultural-educative care a inclus, printre altele, expoziții de carte, de artă populară și de artă plastică, medalioane muzicale, șezători literare, spectacole folclorice și de teatru, concursuri și gale de film. (I.B.).

„Cîntecele obcinii"

La Fundu Moldovei, așezare bucovineană cu bogate tradiții etnografice, se desfășoară de cîțiva ani o interesantă manifestare cultural-educativă intitulată „Cîntecele Obcinii", urmărită cu interes și de numeroși specialiști din țară. Ultima ediție (11—17 mai a.c.) a reținut atenția prin cele două sesiuni de comunicări și referate pe temele „Păstoritul în comuna Fundu Moldovei" și „Permanențe în Obcinele Bucovinei", la care și-au adus contribuția și cercetători, cadre universitare, sociologi și etnologi din cunoscute centre culturale ale țării. Iată și cîteva dintre titlurile comunicărilor : „Tabu-uri păstorești", „Glosar dialectal păstoresc", „Practici și credințe populare legate de viața păstorească", „Stabilitate și instabilitate ecologică în pădurile Bucovinei". (I. B.).

REALIZATORI : Ion BELDEANU, George DAMIAN, Viorel DÂRJA, Ion CARP FLUERICI, Mihail IORDACHE, Gh. LUPU, Marcel MUREȘEANU, Ion PARANICI, Victor Traiañ RUSU, Mircea TINESCU, Alexandru TOMA.

Secretariat : Eugen DIMITRIU

Tehnoredactare : Valentin MILICI

**COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ și EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA
str. Mihai Viteazul nr. 48**